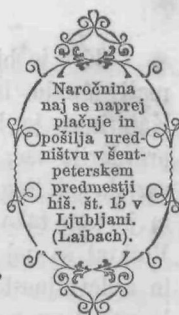

Izhaja 1. dné
v mesecu in
veljá za vse
leto 2 gl. 40 k.
za pol leta
1 gl. 20 kr.
Po pošti: za
vse leto 2 gl.
60 kr., za pol
leta 1 gl. 30kr.

VERTEC.

Naročnina
naj se naprej
plačuje in
pošilja ured-
ništvu v šent-
peterskem
predmestji
hiš. št. 15 v
Ljubljani.
(Laibach).

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 10.

V Ljubljani 1. oktobra 1872.

Leto II.

O r e h i.

rehev polno vrečo
Na vertu sem nabral,
Pa pridnim je otrokom
V igračo bom razdal.

Le čujte! ropotajo,
Kot bili bi živi;
Zdaj k meni se vstopite
Vsak kôpo jih dobi.

Iz terde kdor lupine
Bo jederca pobral,
Orehov mu še drugih
Po verhu bodem dal.

Zatorej le hitite
Orehe urno trét',
Da z vreče drugo kôpo
Dobili bote spet.

P. Gros.

Blaga hčerka.

Katarinki so oče umerli, ko je bila komaj tri leta stara. Ta velika zguba je njeno pobožno mater hudo zadela, kajti odslej so morali za dušni in telesni blagor svoje hčerke sami skerbeti. Vendar pa dobra mati niso obupali, marveč iskali so tolažbe v pravej kerščanski veri. Sklenili so vse svoje moči le v to obrniti, da bi svojo edino hčerko prav po kerščanski odgojili. Imeli so majhno posestvo v vasí in zraven malo mirovino, katero jim je dajala soseska iz hvaležnosti do njih ranjkega moža, ki je bil učitelj v fari. Vse to ni veliko verglo, a vendar je bilo zadosti za njih zmerne potrebe.

Katarinka je bila z lepimi čednostmi in blagimi čutili jako nadarjena. Mati so jo z vso marljivostjo vzrejevali in k vsemu dobremu napeljevali. Zato je pa tudi Katarinka rasla in napredovala v veliko veselje svoje matere.

Skerbna mati so dobro vedeli, da prava izreja obstoji le na kerščanskej podlagi; zategadelj so svojej hčerki že zgodaj vcepili pravo pobožnost, bogaboječnost in ljubezen do bližnjega v njeno mlado serce. Niso je pa učili le z besedo, ampak kazali so jej vse to z lastnim izgledom. Zato so pa mati tudi kmalu dočakali dober sad svojega marljivega prizadevanja. Mnogokrat so videli, kako je njih hčerka svoj kruhek, ki so jej ga za kosilce dali, razdelila med otroke ubogega soseda.

Ker je bila Katarinka tudi drugače bistra in umna deklica, so njena mati kmalu imeli podpornico, katerej so marsikatero delo lahko izročili. Katarinka je bila sicer jako zgovorna deklica, a vendar je poprej dobro prevdarila vse, kaj bode govorila; najraje se je s svojo ljubo materjo pogovarjala od Boga in njegovih dobrot. Vsaki dan je šla z materjo v cerkev in je tam tako pobožno molila, da je bila vsem otrokom v spodbudo in zgled. Večkrat so jej mati rekli: „Človek, kateri v posvetnem veselju svojo srečo in zadovoljnost išče, zida na pesek. Prava sreča in pravo veselje najde se le pri Bogu v samoti.“ In Katarinka je materi prijazno odgovorila: „Oj mati! kar mi vi pravite, tega sem se že večkrat prepričala tudi jaz, čeravno sem še majhna in mlada.“

Kakor je pa delo brez molitve prazno, ravno tako ne bi bilo prav, ako bi človek samo molil in nič ne delal. Vsak stan ima svoje delo in svoja opravila. Svetniki vseh stoletij so veliko molili, pa so tudi radi delali. Tudi v tem so dobra mati svojo dolžnost storili. Učili so svojo hčerko v različnih ženskih delih in Katarinka se je kmalu v vsem prav dobro izurila. Vsaki dan je zgodaj vstajala, opravila je svojo jutranjo molitev, in potem je šla na delo.

Tako ste nekaj let mati in hči živele v tihej samoti. Nekega dne rečejo mati Katarinki: „Ljuba hčerka! v glavnem mestu imam strijca, brata svojega rajnega očeta. Večkrat so mi rajni oče pripovedovali od njega, da je bil tergovec in se je še mlad podal z nekim tovaršem čez morje v daljno Indijo; več o njem mi niso znali povedati, ker strijc ni nikoli iz Indije pisal. Pred kakimi šestimi leti pa sem brala v nekem časopisu, da si je strijc v Indiji veliko premoženja pridobil in se je povernil zopet domu v glavno mesto, kjer želi preživeti svoje zadnje dni in v miru uživati sad svoje pridnosti. Želela sem, da bi videla in poznala strijca. Pisala in naznanila mu sem, da sem edino jaz še živa izmed naše rodovine, ker vsi drugi so že davno pomerli; al strijc mi merzlo odpiše, da me ne želi poznati, ker tudi njega v mladih njegovih letih ni hotel nobeden poznati izmed sorodnikov. Ta odgovor me je jako razžalil, ker sem iz njega povzela, da si strijc berž ko ne misli, da jaz od njega pomoči iščem; pa hvala Bogu! toliko že imam, da moreve živeti, več si pa ne želim niti za sebe niti za tebe. Iz tega namena mu tudi nisem pisala več. Pred kratkem pa sem dobila list v katerem se strijc izgovarja in me prosi, da bi mu ne zamerila za tako razžaljivi odgovor. Med drugim mi piše, da pri vsem svojem obilnem premoženju se vendar ne čuti srečnega, ker mora kot nadležen starček sam živeti med tujimi ljudmi, in to še zdaj, ko bi v svojej bolehnosti najbolj potreboval kakega dobrega in postrežljivega prijatelja. Dalje mi pravi, da razun mene in tebe res nima nobenega žlahtnika več na svetu, pa da bi mu bilo zelo všeč, ako bi hotle me dve k njemu priti, da bi z nama vred preživel svoje zadnje dni. Tudi pravi, da mu bode to najboljša tolažba, da mu sem odpuštila, ako ga bom ubogala in se s teboj k njemu preselila.“

Ko mati svojej hčerki to strijčevo voljo razodenejo, čakajo kaj bode Katarinka nato rekla. Čeravno je bila Katarinka še le dvanajst let stara,

vendar je znala že marsikaj dobro prevdariti in večkrat svojej materi dobro svetovati.

Katarinka se tega, kar so jej mati pripovedovali zelo prestraši. Dozdaj je bila le samote vajena, v katerej je preživela svoja otročja leta. In to priljubljeno samoto, iz katere si ni nikamor želela, morala bi zdaj tako naglo zapustiti in zameniti s posvetnim hrupom velikega mesta. — To tedaj Katarinki ni bilo prav po volji. Ker pa vendar ni nikoli svojej materi navskriž govorila, se tudi zdaj v njih voljo vdá in pravi: „Ljuba mati! vselej sem se vaše volji podverгла, ker sem vedela, da mi le dobro želite; zatorej tudi zdaj storite, kakor spoznate, da je najbolj prav in dobro za naji.“

Ko mati iz njenega žalostnega odgovora spoznajo, da Katarinka ne gre rada v mesto, rečejo jej tako-le: „Veseli me, da si tako pohlevnega serca in me tako ljubiš; vendar vidim neko otožnost na tvojem obličji, iz katere posnamem, da ti samota bolj dopade nego bliščeči svet. Pa ne boj se, ljuba moja, tudi v mestu človek lahko lepo živi in Bogu služi, ako le hoče. Mojemu strijeu pomagati v njegovej starosti, pa je vendar nama dolžnost. Če bi se tudi samo zarad te dolžnosti preselile v mesto, bilo bi Bogu naše dejanje ljubo in prijetno. On, kateremu se vsaki dan priporočujeve, bo tudi v mestu za naji skerbel in naji varoval.“

Še tisti dan so pisali mati svojemu strijeu, da bodo iz ljubezni do njega, kot do brata svojega rajnkega očeta, v kakih štirinajstih dneh prišli s svojo Katarinko k njemu.

Teh štirinajst dni je kmalu preteklo. Bilo je sicer te dni veliko pospravljanja in pripravljanja za odhod, pa Katarinka si je vendar vsaki dan toliko časa vzela, da je šla v cerkev in se tam še posebno materi božjeji priporočevala. Večkrat je molila: „O dobra in milostiva Marija! Varhinja nedolžnih! tvojemu varstvu se priporočim. Vodi me in stoj mi vedno na strani, da ostanem tvoja zvesta hči, da ohranim čistost serca, in da svoje matere in svojega strijca nikdar ne razžalim.“ — Tudi ubožčke in bolnike, katerim je večkrat kaj podelila, obiskala je pred odhodom in se od njih za vselej poslovila.

Približal se je dan odhoda. Na dvorišči že stoji čeden voz, v katerem ste se imele peljati v mesto; v malej hišici in zunaj pred vratmi je stala cela trôpa ljudi, starčkov in otrok, ki so prišli, da se poslové od dobrih svojih prijateljic, s katerima so v najlepšem miru in zložnosti živeli. Kako ganljivo je bilo videti toliko solznih soseščanov, ki so ju k slovesu poljubovali, jima svoje zveste, žuljave roke podajali in ju blagrovali.

Zdaj se vsedete v voz. Še enkrat: „Ostanite z Bogom, dragi soseščani! Bog vas vódi in varuj!“ — in voz odderdra ter odpelje dva draga biserja iz srečne — tihe doline v hrup in šunder velikega mesta. To je pa bila volja božja, da bi luč njunega lepega življenja tudi v serca popačenih mestjanov segla in je vnela za Boga.

Pripeljale ste se v mesto. Ko Katarinka pervikrat zagleda visoka in krasna poslopja in toliko mergoljenje ljudi ter čuje ropotanje in rožljanje dirjajočih konj in vozov, vzdihne žalostno in pravi: „Oj ljuba mati, kam

prideve? tukaj gotovo ne bove tako srečne, kakor sve bile v naši samoti.“ — „Zaupaj le v Boga, ljuba hčerka“ rečejo mati, in ne bodi tako žalostna, da ne boš žalila starega strijca. Če nama ne bode mogoče prav živeti, bove se še zmيرaj lahko nazaj povrnile.“

Na dvorišči velike hiše ustavi voznik konje. Dva strijčeva služabnika prideta k vozu pomagati materi in hčeri iz voza, ter ju peljeta po prostornem mostovžu in skozi lepo ozaljšano dvorano v sobo bolehnega strijca. Ko stopite noter, vgledate sivega starčka sedeti na mehkem stolu. Mati in hči se mu spodobno priklonite in ga prav prijazno pozdravite. Tudi strije ju prijazno pozdravi in ker se ne more vzdigniti iz stola, reče jima z vidnim veseljem: „Stopite bližej, dragi moji, da vaju pritiskem na svoje serce. Jaz sem vajin strijc. Rad bi vama šel na proti, al huda kostna bolezen mi ne pusti. Al si mi tudi odpustila, predraga stričnica?“

Mati primejo strijca za roko, poljubijo ga in pravijo: „Kaj bi vam, dragi strijc, ne odpustila? Vsaj nam še solnce v sovraštvu zaiti ne sme!“

„Jaz sem pač malo maral za svojo srečo, ko vaji že takrat nisem vzel k sebi, ko si mi prvič pisala,“ nadaljuje zdaj strijc. „Hotel sem vaji potem sam obiskati, pa prišla je nesrečna bolezen, katera me še zdaj ne pusti iz hiše. Vem, da mi boste z vso ljubeznijo stregle v mojej nadlogi ter mi tako pomagale, da bom lože prenašal svoje bolečine. Opomniti pa vaji moram, da me hude bolečine večkrat storé nejevoljnega in čmernega; tedaj vaji prosim, da bi imele o takih priložnostih poterpljenje z vašim blizu osemdeset let starim strijcem. Storil bom, kar bode mogoče, da boste imele pri meni vesele in zadovoljne dni.“

„Ljubi strijc!“ rečejo Katarinkina mati, „vam streči in vam vaše bolečine lajšati, to je najina sveta dolžnost; zato sve pa tudi prišle k vam. Storile bove rade vse, kar koli boste želeli; ljubezen prenese vse.“

Pri teh besedah se starčku vternejo solze veselja iz oči, prijazno pogleda obé in vzdihne: „Oj sam sem bil kriv, da te blagi duši že poprej nisem vzel k sebi!“ Potem pozvoni in Jera, njegova stara in poštena oskerbnica, stopi v sobo. Glej Jera! reče strijc „tukaj ti izročim dve moji stričnici; pokaži jima stanico v katerej bote stanovale. Povej pa tudi vsem mojim služabnikom, da naj ju tako spoštujejo kakor mene, in jima bodo v vsem pokorni tako, kakor meni samemu. Mlado Katarinko ti pa še posebno priporočim, kot prihodnjo prijateljico, katero moraš varovati kot svoje lastno oko.“

Ko stopite mati in hči za nju pripravljeno sobo in vidite vse stene obložene z dragotinami in vse polno najlepše hišne oprave, težko se jima zdi po domu in Katarinka reče žalostno svojej materi: „Glejte, ljuba mati! ali je to sreča bogatinov? Za prazen, minljivi lišp pač ni vredno zameniti tihe samote, katero smo imele v naši tihej dolini med prostimi ljudmi. Ko bi me dolžnost in ljubezen ne vezala na strijca, precej bi se podala nazaj v samotno in mirno dolino.“

„Tudi jaz sem te misli ljuba hči,“ pravijo mati, „pa ljubezen in zaupanje našega strijca nama ukazuje, da ostanave zdaj tukaj. Kakor brat

mojega rajnkega moža, ima tako rekoč tudi pravico tirjati od naju, da ga na stare dni v njegovih britkosti tolažive in mu olajšuje njegove bolečine. Lepa čednost za človeka pa je gotova ta, da poterpežljivo in voljno prevzame, kar mu ljubi Bog naloži.“

„Ne bom tožila, ljuba mati,“ reče Katarinka, „ker so strije gotovo dober človek, kar sem spoznala že iz tega, ker so naji tako ljubeznivo sprejeli in so tako odkritoserčno spoznali vam storjeno krivico. Rada je bom poslušala in jim vse storila, kar mi bodo ukazali.“

„Prav tako!“ pravijo mati, „pozabive zdaj preteklost. Prevzele sve dolžnosti, katere moreve spolnovati. Tudi tukaj v sredi hrumečega sveta lahko pobožno živive in svojemu bližnjemu pomagave, ako le hočeve. Zapujave le vedno na Boga, on nama bode vse prav obernil.“

Kmalu ste se mati in hči prepričale, da je tudi strije pobožen kristijan, pa da tudi on samoto bolj ljubi, kakor posvetni hrup. Le poredkoma ga je kak prijatelj obiskal. Najraje se je s svojima stričnicama pomenkoval in jima svoje skušnje na širokem morji in po daljnem svetu pripovedoval. Kmalu ste se mu obé zarad svojih lepih čednost tako prikupile, da brez nju živeti ni mogel. O zimskih večerih so vsi trije najraje sedeli v izbi, kjer je Katarinka striju in materi kaj lepega brala iz spodbudljivih in podučnih knjig, ali jima pa zapela kako veselo pesmico, h katerej so njena mati na glasovir igrali.

Vsled ljubeznjive postrežbe svojih stričnic je sivi starček kmalu okreval; njegov duh se je zopet oživel in kmalu se je boljšega in čverstejšega čutil. V takih prijetnih in sladkih urah se je večkrat zamislil v svoja mlada leta ter tako pozabil vse nadloge svoje starosti.

Nekega večera, ko je Katarinka svojemu striju neko mično povest prebrala, oberne se starček k njej rekoč: „Ljuba Katarinka! meni se zdi, da se ti ne čutiš srečna v mojej hiši. Vem sicer, da me ljubiš in mi marljivo strežeš, da bi olajšala moj žalostni bolelni stan; vendar pa mislim, da tebe žene neka skrivna želja nazaj v samoto, kjer si preživela svoja srečna otroška leta. Povej mi, ali ni res tako? Govori odkritoserčno!“ „Dragi strije!“ reče Katarinka, „res je, da sem doma živela prav srečno in zadovoljno; pa tudi tukaj sem rada. Mati so mi rekli, da vi, kakor najin strije, imate vso pravico tirjati od naji, da vam v vašej starosti polajšujeve težave. Kar so mati rekli, to mislim, mi tudi Bog ukazuje. Bila bi pa tudi jaz jako nehvaležna, ko bi se pri vas, ki me tako radi imate, ne čutila srečna. Imam le nekaj drugega, kar mi teži moje serce. Rada vam hočem tudi razodeti svoje želje, ker vem, da ste mi iz serca dobri. Moja mati so mi večkrat pripovedovali, da je v velikih mestih v sredi bogatinov tudi veliko število ubožcev in siromakov, kateri so v velikih potrebah in dostikrat prav hudo stradajo. Učili so me tudi, da je vsakega kristjana dolžnost takim siromakom pomagati, kar sem doma tudi vselej spolnovala, kolikor so mi dopustili naši dohodki. Tukaj pri vas pa imam vsega v velikej obilnosti, a vendar še nisem imela priložnosti, da bi bila revežem kaj podelila. To je edino, kar me dela žalostno in me vleče nazaj v samoto.“

Strije jo je zvestó poslušal in naposled jej je rekel: „Mislim sem, da tvoje serce popolnoma poznam, ljuba deklica! ali zdaj vidim, da mi je bila do zdaj ena najlepših tvojih čednosti prikrita. Vedi pa, preljuba moja, da tukaj v mestu je v tej zadevi vse drugače nego na kmetih. Tukaj ne gređó reveži nikoli po hišah prositi, kajti marsikaterega poštenega ubožca je sram beračevati; zategadelj je v vsakem mestu ubožna hiša, v kateri stanujejo siromaki, ki od mestnih prebivalcev dobivajo živež in obleko. Ker je pa Bogu najbolj dopadljivo, ako revežem pomagamo na tihem, dajem jaz svoji zvesti oskerbnici Jeri vsaki mesec 20 goldinarjev, h katerim tudi ona nekaj prihranjenih denarjev priloži in je potem med najbolj ubožne reveže razdeli. Da boš tudi ti mogla revežem pomagati, dal bom odslej tudi tebi vsaki mesec 20 goldinarjev, da je povoljno razdeliš med ubožčke. Bodi pa previdna in poslušaj skušeno Jero, katera vse siromake prav dobro pozna, da ne boš novcev delila med nepotrebne lenuhe in potepuhe.“

Katarinka poljubi strijcu roko in pravi: „Dragi strijc! Bog vam obilo poverni vašo blagodušnost, s katero mi toliko veselja delate.“

Strije jej pa reče: „Blaga Katarinka! zato jaz nobene zahvale ne potrebujem od tebe. Štejem se le srečnega, da mi tvoja milosrčnost daje priložnost, da morem to, kar mi je Bog po svoji milosti podelil, deliti z ubogimi.“

Katarinka je vsaki dan vstala prav zgodaj in je šla po svoji starej navadi v cerkev, potem je pa obiskala kakega bolnika ali kakega drugega reveža, katerega je oskerbovala z denarjem in obleko. Povsod jo je spremljevala dobra in usmiljena Jera.

(Dalje prihodnjič.)

Dete pri mertvaškem odru matere.

(Poleg F. K.)

Zakaj predraga mamica
Na odru tu ležiš?
Tako terđó, tako tihó,
Zakaj, zakaj tu spiš?

Ročice, ki me vsak večer
Blagoslovile so,
So danes skupaj sklenjene,
Zakaj, zakaj takó?

Molcé tud tvoje ustice,
Ki vselej, k'dar je mrak
Napočil, so mi pravile
Kakó je Bogec blag.

Oéscse čulo nad menoj
Je zmiraj tak zvestó;
Zakaj ga zdaj zapiraš mi,
Ko gledam te ljubó:

In kaj še pravijo ljudjé?
Da proč te odnesó,
Za vselej na mertvaški vert! —
Kaj pa bo tam s tabó?

In če boš res od tukaj šla
Saboj me vzemi tjé!
Al mar me boš zapústila?
Oj mamica, nè, nè!

F. Ščina.